

โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง

*****

หลักการและเหตุผล

ด้วยสภาพพื้นที่ของจังหวัดระยอง-ชลบุรี เป็นสภาพป่าที่ถูกทำลาย ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร และประสบปัญหาผลผลิตตกต่ำ รายได้ลดลง เนื่องจากขาดความอุดมสมบูรณ์ ของดิน และขาดแหล่งน้ำกอบปรักถูกอิทธิพลของนายทุนขยายเขตการเป็นเจ้าของที่ดินเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติได้

เมื่อทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้พระราชทานพระราชดำริว่าบริเวณอ่างเก็บน้ำดอกกราย อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๑,๓๐๐ ไร่ สามารถส่งน้ำมายังพื้นที่ดังกล่าวได้ และทรงแนะนำให้จัดเป็นศูนย์กลางอาชีพการเกษตร และศิลปอาชีพพิเศษแก่ราษฎร พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ที่พระราชทานมาเป็น เงินทุนหมุนเวียน จำนวน ๓ ล้านบาท และมีผู้ขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายคอกม้า คอกสุกร และคอกแกะ สร้างไว้ในศูนย์กลางการพัฒนาด้วย

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงเสด็จเยี่ยมศูนย์กลางการพัฒนาการเกษตรและศิลปอาชีพพิเศษและพระราชทานแนวทางการพัฒนาไว้ ๔ ข้อ คือ

๑. ให้พัฒนาด้านการเกษตร โดยเฉพาะด้านปศุสัตว์ การประมงเพื่อการบริโภคและสำรองอาหารไว้ในยามวิกฤต มูลสัตว์ทำเป็นเชื้อเพลิงและปุ๋ยปรับปรุงบำรุงดิน

๒. ให้มีศูนย์ฝึกปฏิบัติการด้านประกอบอาชีพ โดยมีแปลงสาธิตของราษฎรตัวอย่าง ๔ แปลง แปลงละ ๔ ไร่ สร้างบ้านพักอาศัยให้อยู่ โดยปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไป ในการดำเนินธุรกิจฟาร์มในรูปแบบสหกรณ์และให้ราษฎรทุนหมุนเวียนเข้าอยู่

๓. ให้จัดเป็นศูนย์กลางส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ โดยให้ราษฎรยืมพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดีไปผสม หรือเลี้ยงแล้วส่งลูกคืน หรือขายให้ราษฎรนำไปเลี้ยง

๔. ให้มีศูนย์พัฒนาการเกษตรที่ราษฎรจะได้ศึกษาและเยี่ยมชม เพื่อนำเอารูปแบบไปปรับปรุงไร่นาของตนเอง

เนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๓ โดยมีหน่วยงาน ร๒๑ รอ. ค่ายนวนมินทราชีนี จังหวัดชลบุรี เป็นผู้ประสานงานซึ่งมีหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลอดจนหน่วยงานสังกัดกระทรวงที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการด้วยดี ทุกศูนย์ฯ มีความพร้อม มีความสมบูรณ์และมีโครงการของกรมต่างๆ เข้ามาสนับสนุนแล้ว ทางหน่วยฯ จึงถอนตัวออกไปเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๔ และมีการมอบหมายให้หน่วยงานที่เหลือผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นผู้ประสานงานโครงการฯ หน่วยงานละ ๒ ปี

และในปี ๒๕๕๔ ได้จัดตั้งให้ศูนย์บริการการพัฒนาตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง เป็นศูนย์สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิสัยทัศน์

“ศูนย์กลางบริการการฝึกอาชีพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตรในพระราชดำริ จังหวัดระยองขยายผลสู่ความยั่งยืน”

กรอบแนวทางการดำเนินงาน

กรอบแนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์บริการการพัฒนาตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง ยึดแนวทางตามพระราชดำริที่พระราชทานไว้เป็นหลัก ส่วนการปฏิบัติขึ้นอยู่กับภูมิสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การดำเนินงานภายในศูนย์เน้นเป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต ส่วนด้านการขยายผลการพัฒนาดำเนินการให้เป็นรูปธรรมสามารถวัดผลงานได้กิจกรรมส่วนใดไม่สามารถดำเนินการได้ภายในศูนย์บริการฯ ก็นำไปปฏิบัติภายในพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมายของโครงการ รวมทั้งใช้ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาต่างๆ ในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วม โดยเป็นไปตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพิ่มประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์เชิงการตลาดรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนองพระราชดำริที่พระราชทานให้ไว้ให้ครบถ้วนและถูกต้อง โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาในเชิงคุณภาพให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสของประชาชนในการพึ่งตนเอง พร้อมไปกับการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน สอดคล้องและสมดุลกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อปรับปรุง พัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยยึดหลักตามแนวพระราชดำริ และการปฏิบัติตนตามรอยพระยุคลบาทเป็นแนวทางการดำเนินงาน

พื้นที่เป้าหมาย

- พื้นที่ดำเนินการของศูนย์บริการการพัฒนาตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
- 1) พื้นที่ตั้งศูนย์บริการการพัฒนาตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำดอกกราย หมู่ที่ 3 และ 6 ตำบลแม่ น้ำคู้ อำเภอลวกแดง จังหวัดระยอง พื้นที่ 1,300 ไร่ พื้นที่โดยรวมเป็นพื้นที่เกษตรกรของชาวบ้าน
  - 2) หมู่บ้านขยายผลบริเวณรอบศูนย์บริการฯ จำนวน 7 หมู่บ้าน ได้แก่
    - (1) หมู่ที่ 1 บ้านแม่ น้ำคู้เก่า ตำบลแม่ น้ำคู้ อำเภอลวกแดง
    - (2) หมู่ที่ 2 บ้านหนองมะปริง ตำบลแม่ น้ำคู้ อำเภอลวกแดง
    - (3) หมู่ที่ 3 บ้านดอกกราย ตำบลแม่ น้ำคู้ อำเภอลวกแดง
    - (4) หมู่ที่ 4 บ้านชากมันเทศ ตำบลแม่ น้ำคู้ อำเภอลวกแดง
    - (5) หมู่ที่ 5 บ้านแม่ น้ำคู้ใหม่ ตำบลแม่ น้ำคู้ อำเภอลวกแดง
    - (6) หมู่ที่ 6 บ้านพัฒนาฝั่ง 2 ตำบลแม่ น้ำคู้ อำเภอลวกแดง
    - (7) หมู่ที่ 7 บ้านวังประตู ตำบลแม่ น้ำคู้ อำเภอลวกแดง
  - 3) หมู่บ้านขยายผลบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำดอกกราย จำนวน 4 ตำบล 28 หมู่บ้าน ได้แก่
    - (1) ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอนิคมพัฒนา จำนวน 7 หมู่บ้าน
    - (2) ตำบลพนานิคม อำเภอนิคมพัฒนา จำนวน 8 หมู่บ้าน
    - (3) ตำบลลวกแดง อำเภอลวกแดง จำนวน 6 หมู่บ้าน
    - (4) ตำบลมาบยางพร อำเภอลวกแดง จำนวน 7 หมู่บ้าน